

COLLOQUIUM DIDACTICUM CLASSICUM XVI ZAGRABIENSE:

Slika antike u Novovjekovlju, Zagreb, 2.IV–6.IV. 1997.

Pitanja antičke baštine – kako one pisane tako i one koje čuvaju arheološki ostaci toga doba – postaju sve više i pitanje europskog, pa time i hrvatskog kulturnog identiteta. Mnogo je tomu razloga, od množine značajnih spomenika i tisućljetnog života gradova izniklih oko nekadašnjih antičkih urbanih cjelina, do izuzetno velikog broja spisa što su ih hrvatski latinisti zapisali u sedam stoljeća svoga stvaralaštva. Stoga se ponovno otvaraju i značajna pitanja klasičnog obrazovanja u Hrvatskoj (koje ove godine dostiže značajnu obljetnicu u zagrebačkoj Klasičnoj gimnaziji što slavi 390 rođendan), poglavito ona povezana s temeljitim i sveobuhvatnim učenjem klasičnih jezika od viših razreda osnovne škole, preko klasičnih gimnazija sve do fakulteta.

Klasično je obrazovanje, ne samo u nas, već i u svijetu u stanovitoj krizi: zenit takva obrazovanja pripada ipak kraju 19. i početku 20. stoljeća, dok će tijekom ovoga vijeka ono doživljavati polagan, ali konstantan sumrak. Tek sada, krajem ovog stoljeća i milenija, nakon dugih kriznih godina, ponovo se, s novim elanom i s novim sasvim modernim razlozima, klasični jezici prepoznaju kao nosioci europskoga identiteta, tako da se usporedo s prevladavanjem krize ova drevna struka – koja se diči milenijskim iskustvom – ponovo okreće propitivanju svojih temelja – nastavne prakse, onog najšireg uporišta na koji se oslanja.

Stoga i ne treba čuditi nastojanje hrvatskih klasičnih filologa da se proširi temelj proučavanja klasičnih jezika i borba za primjereno predstavljanje tih jezika u obrazovnom sustavu. Ta borba, koja se uporno vodi već desetljećima, a koja je rezultirala zadržavanjem klasičnoga obrazovanja i u najrigidnijim trenucima kad je gimnazijsko obrazovanje trnulo, nije ostala nezamijećena i u europskim krugovima. Osobito se cijeni nastojanje za očuvanjem učenja starogrčkoga jezika, bez kojega je nezamislivo biti „klasičarem“. Ova nastojanja hrvatskih klasičnih filologa prepoznalo je udruženje europskih klasičnih filologa COLLOQUIUM DIDACTICUM CLASSICUM koje je svoj XVI. kolokvij odlučilo održati baš u Hrvatskoj.

COLLOQUIUM DIDACTICUM CLASSICUM osnovan je 1963. na Sveučilištu u Gentu na inicijativu H. G. Plancke-a, J. Veremans-a (danas počasnog predsjednika), Ch. Baty-a, A. Lemman-a, H. Platzer-a i R. Schilling-a. Danas je jedanaest zemlja zastupljeno preko svojih predstavnika: Austrija, Belgija, Francuska, Hrvatska, Italija, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Španjolska, Švicarska i Velika Britanija. Delegati tvore Međunarodni biro koji svake druge godine organizira kongres u jednoj od zemalja članica, a organizaciju preuzima nacionalni delegat zemlje domaćina.

Kad već stižu brojna pisma inozemnih sudionika u kojima se ističe zadovoljstvo održanim kolokvijem – a on je s temom SLIKA ANTIKE U NOVOVJEKOVLJU održan od 2. do 6.IV.1997. u Zagrebu, pomalo podaju u zaborav borbe koje su hrvatski predstavnici u Međunarodnom birou, najprije prof. Marijan Bručić, a zatim prof. dr. Olga Perić, vodili da bi se u Hrvatskoj održao prvi međunarodni kongres klasičnih filologa od stjecanja nezavisnosti Republike Hrvatske. Prvotna je zamisao i dogovor bio da se kongres održi 1994. u Splitu, gradu izniklom u sklopu najznačajnije građevine kasne antike, u susjedstvu Salone, hrvatskih Pompeja, sred brojnih antičkih lokaliteta. Nažalost, blizina ratnih područja, obeshrabrile su naše europske prijatelje. No i oni su bili uporni u želji da se nađu sa svojim kolegama upravo u Hrvatskoj. Najuporniji je bio predsjednik Međunarodnog biroa prof. dr. Peter Wülfing sa Sveučilišta u Kölnu,

veliki prijatelj Hrvatske i zaljubljenik u Zagreb, koji je svesrdno podržavao ideju o organizaciji kongresa u Hrvatskoj. Međunarodni je biro u Salamanci u proljeće 1995. tijekom održavanja XV. COLLOQUIUM DIDACTICUM CLASSICUM jednoglasno prihvatio da se XVI. kolokvij održi 1997. u Zagrebu.

Početak skupa označio je predstavnik Hrvatske Darko Novaković iz Zagreba s referatom *Neo-Latin Elegy in the Croatian Humanism: Tradition and Innovation*, uvodeći svojim izlaganjem u zaokruženu cjelinu zanimljivih predavanja posvećenih pitanjima recepcije antike u nacionalnim književnostima: Maria Helena da Rocha Pereira, Coimbra: *Paysage réel et paysage spirituel de la Grèce chez quelques poètes portugais contemporains*, Kajetan Gantar, Ljubljana: *Tragovi Helade u slovenskoj književnosti*, Antonella Perelli, Roma: *La visione delle rovine di Roma nella poesia di Giosue Carducci: vicende di una ideologia remota*, Laura Gemelli, Zürich: *Tacito il „politico“. I Ragguagli di Parnasso di Traiano Boccalini (1556–1613) e la ricezione di Tacito nel seicento*. O antičkim temama u suvremenoj književnosti za djecu govorila je Silvana Rocca, Genova: *Alla ricerca del mondo antico nella letteratura per ragazzi*, a sliku Kleopatre od Horacijeva do Shakespearova viđenja prikazala je Barbara Feichtinger, Salzburg: *Kleopatra – Bild und Zerrbild durch die Zeiten*.

O suvremenoj mikenološkoj znanosti izlagao je Petar Hr. Iliovski, Skopje: *Image of Antiquity after the Decipherment of the linear B (in the Contemporary Classical Studies)*. Ovidijeve mitološke teme i Petronijeva *Cena Trimalchionis* bile su inspiracijom u likovnoj umjetnosti, što je prikazala Marie-Anne Marié, Paris: *De la mythologie d'Ovide à la mythologie de Poussin* i u filmskom stvaralaštvu: Karlheinz Töchterle, Innsbruck: *Greenaway's Trimalchio*.

Didaktici klasičnih jezika posvećeno je predavanje Zlatka Šešelja, Zagreb: *Obrazovanje aktivnog i obrazovanje pasivnog poznavaoca jezika kao determinante metodike klasičnih jezika*, a Jeanette Raap, Amsterdam: *L'antichità e l'educazione culturale*, govorila je o novoj školskoj disciplini koja se uvodi u Nizozemskoj – klasičnoj kulturi i njenom utjecaju na europsku kulturu. O suvremenom dijalogu s antičkim tekstom govorio je Dietrich Winkelmann, Konstanz: *Von den Nöten des Praktikers. Plädoyer für einen Umgang mit den antiken Texten, der sich leiten läßt von den Interessen und Problemen der Gegenwart, mit Beispielen aus Ciceros Pompeiana*. Iako je svojem izlaganju Freddy Decreus, Gent: *Orphée et Eurydice dans l'art du XIXe et XXe siècle. Une approche didactique*, postavio didaktički cilj, prikazao je zaokruženu sliku recepcije mita o Orfeju i Euridici u europskoj književnosti i umjetnosti.

Arheološki muzej u Zagrebu otvorio je za sudionike Kolokvija prostorije na svim katovima i obradovao ih s tri tematske izložbe: cjelovitim postavom mumije s povojima na kojima je najduži svjetski poznati etruščanski tekst *Liber linteus Zagrabiensis* uz popratno predavanje Ante Rendića Miočevića, Zagreb: *Liber linteus Zagrabiensis*. Prvi je put u povijesti muzeja izložen nedavno dešifrirani papirus na kojem se može pročitati ime mumije. Druga su dva postava bile *Antičke nekropole i Aquae Iasae* (vizualizacija rimske arhitekture u *Varaždinskim toplicama pomoću računala*).

U suradnji s Državnom upravom za zaštitu kulturne baštine – Glavnim povjerenstvom u Splitu, u Muzeju Mimara, gdje se Kolokvij održavao, postavljen je dio izložbe o 1700 godina Splita uz predavanje Joška Belamarića, Split: *From Diocletian Palace to the Town*.

Mnogobrojna publika – preko 150 sudionika – koje su velik dio činile upravo mladi profesori iz Hrvatske, kao i studenti, oni koji će izobrazbu klasičnih jezika i antičke civilizacije pronijeti i u 21. vijek, na brojnim afišima

u predvorju kongresnoga prostora, kao i na video materijalima, u knjigama i na CD, imala je priliku neposredno se obavijestiti o najnovijim europskim iskustvima u nastavi klasičnih jezika. Hrvatski su kolege prikazali i dio aktivnosti – pet je publikacija, u okviru kongresnih materijala, prezentiralo hrvatski latinizam i bogatu tradiciju proučavanja tog segmenta hrvatske književne i kulturne baštine (tekstovi V. Gortan-V. Vratović: „Basic Characteristic of Croatian Latinity“ i V. Vratović: „Croatian Latinity in the Contexte of Croatian and European Literature“, tekst D. Novakovića: „La Filologia Neolatina in Croazia“), neka pitanja naše klasične naobrazbe (M. Bručić: „O nastavi klasičnih jezika“), te „Liber linteus Zagrabienensis“, (A. Rendić-Miočević: „Notes on the Accesion of the Zagreb Mummy and her Wrappings“).

Osobitu je pažnju domaćinima ukazao prof. dr. Petar Hr. Ilievski koji je predsjednici Organizacijskog odbora prof. dr. O. Perić poklonio i ujedno predstavio netom izašli svezak časopisa *Živa antika* „Sertum Gantarianum“ prosvjećen prof. dr. Kajetanu Gantaru iz Ljubljane – jednom od sudionika kongresa i dugogodišnjem suradniku zagrebačkih i makedonskih klasičnih filologa. Profesor Ilievski srdačnim se riječima prisjetio vremena kada se prije 47 godina u Zagrebu osnivaio časopis *Živa antika*.

Napokon, ali ne najmanje važno, koncertom Tria Orlando na početku kongresa, dostojanstvenim i toplim govorima kojima su se sudionicima obratili gospodin Z. Kočkov u ime grada domaćina, prorektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Mirjana Polić Bobić, prof. dr. Milka Jauk Pinhak u ime Filozofskog fakulteta, pa izložbama u Arheološkom muzeju te izložbom o 1700 obljetnici Splita, a nadalje izletom u Istru, koja je sve opčinila svojom ljepotom i svojim spomenicima, europski su se kolege na licu mjesta uvjerali da Hrvatska ima sjajnu antičku baštinu i da je njezini kulturni trezori svrstavaju uz bok njezinih europskih susjeda, a da su ljudi sposobni biti i precizni organizatori, ali i prijatelji široka srca.

Da je sav taj trud naišao na plodno tlo, dovoljno je navesti ulomak jednog od pisama organizacijskom odboru (u kojem su sudjelovali prof. Marijan Bručić, prof. dr. Mate Križman, prof. dr. Olga Perić, prof. Damir Salopek i prof. Zlatko Šešelj), a poslao ga je prof. dr. Aires Nascimento sa Sveučilišta u Lisabonu (i domaćin sljedećega COLLOQUIUM DIDACTICUM CLASSICUM XVII OLISIPONENSE 7.–10. X. 1998.) koji svoje pismo zaključuje:

„Želim vam iskazati svoje zadovoljstvo što sam ove posljedne dane proveo s vama. Silno sam se divio vašem narodu i njegovoj sposobnosti da vjeruje u sebe u jednostavnosti gesta koje su, za nas strance, govorele jednako kao i riječi koje nismo mogli ponoviti, ali čije je značenje bilo potpuno jasno.“

Zlatko Šešelj

Šubućeveva 62, Zagreb